

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

बी. ए. – (विशारद) योग

परीक्षा : डिसेंबर – २०२२

द्वितीय वर्ष

सत्र – ४

विषय:- योगतत्त्वज्ञान (भाग-४) (YC – 401 / YC-4011)

दिनांक : २४/१२/२०२२

गुण : ६०

वेळ : दु. २.०० ते. दु. ४.३०

- सूचना :**
१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
  २. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
  ३. उत्तरपत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नक्रमांक लिहिणे आवश्यक आहे.

- प्र.१. पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) (४०)**
- १) चित्तवृत्ती किती आहेत व कोणत्या सांगा ? कोणत्याही दोन चित्तवृत्ती सविस्तर लिहा.
  - २) पातंजल योगातील प्राणायाम संकल्पना स्पष्ट करा.
  - ३) हठप्रदीपिकेतील १० नियम लिहा.
  - ४) कर्मसिद्धांताचे स्वरूप थोडक्यात लिहा.
  - ५) प्राणायाम संकल्पना स्वतःच्या शब्दात लिहा.
  - ६) कर्मफळावरून कर्माचे प्रकार लिहा.
- प्र.२. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)**
- १) क्लेशांच्या अवस्था स्पष्ट करा.
  - २) कुंभकाचे प्रकार लिहा.
  - ३) हठयोगात आसनांवर विशेष भर का दिला आहे ?
  - ४) क्रिया व कर्म यातील फरक लिहा
- प्र.३. टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)**
- १) अविद्या
  - २) मिताहार
  - ३) शुक्ल व कृष्ण कर्म
  - ४) हठयोगाचा इतिहास

Translation in English

SUB – Yoga Philosophy (Part-4) (YC – 401/ YC-4011)

Instructions:

- 1) All Questions are Compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) In the case of any doubt the Marathi version shall be held to be authentic and final.
- 4) While writing answers the respective question numbers must be mentioned in the Answer Book.

Q.1. Answer the following questions in detail (Any four) (40)

- 1) How many and which Chittavruttis are according to Patanjali ? Explain any two Chittavrutti .
- 2) Explain the concept of Pranayama in Patanjali Yoga.
- 3) Write 10 Niyam (rules) in Hathapradipika.
- 4) Briefly write the nature of Karma Siddhanta.
- 5) Write the Pranayama concept in your own words.
- 6) Write the types of Karma according to Karmphal.

Q.2. Answer the following questions in short (Any Two) (10)

- 1) Explain the stages of Klesha.
- 2) Write the types of Kumbhaka.
- 3) Why is there a special emphasis on Aasan (postures) in Hatha Yoga?
- 4) Write the difference between Kriya and Karma.

Q.3. Write Short Notes (Any Two) (10)

- 1) Avidya
- 2) Mitahar
- 3) Shukla and Krishna Karma
- 4) History of Hatha Yoga
